

Z Á P I S

z 39. jednání Koordinační pracovní skupiny pro plnění Národního akčního plánu
za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů v ČR.

konaného

v úterý 17. dubna 2018 od 13.30 na Ministerstvu zemědělství
Těšnov 17, Praha 1 v zasedací místnosti č. 101

Program:

Zahájení – Ing. František Kůst

1. Informace k aktualizaci NAP a plnění NAP 2017
2. Výsledky SUD meeting Dublin
3. Stručná informace poskytování přípravků pro včelaře
4. Informace o poradenství, včetně zpětné vazby z jednání 11. 4. v Brně
5. Různé

Vlastní program:

Ved. odd. polních kultur Ing. František Kůst uvítal přítomné a stručně je seznámil s obsahem jednání. Účastníci viz prezenční listina.

1. Informace k aktualizaci NAP a plnění NAP 2017

Ing. F. Kůst seznámil přítomné s dosavadním **průběhem aktualizace**, která byla dva měsíce vyvěšena na stránkách MZe od 22.12.2017. Vzhledem k některým pozdějším připomínkám byl materiál stažen z vlády a po vypořádání se připravuje jeho projednání ve vládě ČR.

Dále se věnoval plnění NAP za rok 2017s tím že přicházejí podklady jak od členů KPS, tak i organizací provádějících činnosti související s NAP. Návrh po zapracování podkladů a připomínek bude rozeslán členům KPS.

2. Výsledky SUD meeting Dublin

Ing. J. Drozdová seznámila členy KPS s posuzováním NAP ze strany EK, prezentace na setkání SUD-meeting a připravované akce.

- a) K 10 ČS měla Komise připomínky formou komentáře. Na základě připomínek připravuje audit v ČS EU – v roce 2018 bude audit v 10 ČS, v roce 2019 v 6 ČS a v roce 2020 opět v 6 ČS. V ČR se v roce 2018 s auditem nepočítá.
- b) – je třeba ujednotit ukazatelé schopné popsat rizika a jejich vyhodnocení

Existuje 7 kategorií POR – dle ČS je třeba tento počet kategorií přehodnotit a snížit

- c) IOR – působnost PAN EUROPE (na jednání v r. 2013 byl za ČR europoslanec RNDr. Pavel Poc).
  - IP AGRI – program NEFERTITI – ukázky IOR v Evropě, zaměření na ČS a ukázky jak je problematika IOR řešena v Evropě.
- d) Byly 2 prezentace
  - ochrana pitné vody – řízeno MŽP. FRA vykazuje u 74% podzemních vod v dobrém „zdravotním stavu“.
  - Prezentace k opylovačům obecně (nejen včela domácí), podle směrnice č. 128 je třeba do NAPu přidat bod k opylovačům.

Druhý den jednání:

- ECHA – kategorizační systém, k tomu uvedla pí. MUDr. Z. Trávníčková, CSc., že bezpečnostní listy jdou na TIC (Toxikologické informační centrum). MZe pro NAP potřebuje od MZ přehled otrav POR včetně chronických otrav a nemocí z povolání. Vzhledem ke způsobu sledování a evidence je uvedené požadavky obtížně naplnit. Uvedené platí obecně pro ČS.
- Byl dán prostor výměně zkušeností ČS s aplikací POR v citlivých oblastech, u liniových staveb (např. železnice, silnice aj.).
- Německo upozornilo, že celá řada nových aplikačních zařízení nesplňuje povinná kritéria pro použití v OR. Toto jsou i zkušenosti z ČR. Byl poskytnut kontakt na kontaktní osobu za ČR – Ing. Jedlička.
- **Prof. Kocourek** upozornil, že ve spolupráci AGRITEC a VÚRV byly poskytnuty zájemcům mapové podklady rezistence.
- **CCPA** upozornila, že do akce boje proti ilegálním pesticidům se nezapojila ČR, přitom je ČR na 3 místě odzadu v % zastoupení těchto pesticidů! Měla se zapojit vedle EUROPOLU i Policie a Celníci, MVni ani MEko zřejmě nereagovali, MZe nebylo konzultováno. Novela rostlinolékařského zákona by měla posílit kompetence Celní správy (např. účast při odběru vzorků POR apod.).
Ing. F. Kúst navrhl připravit dopis Na MVni a MEko v uvedené záležitosti.

V rámci tohoto bodu vystoupil **Ing. Beránek, Ph.D.** z ÚKZÚZ s tématem o novém zprostředkování informací o aktuálních výskytech škodlivých organismů zemědělské veřejnosti na Rostlinolékařském portálu a to z lokálního pohledu podle jednotlivých okresů ČR. Vyzdvihl dynamičnost nové aplikace (změny se projeví do 15 minut od zadání údajů do databáze) a možnosti jejího operativního využití (přímé propojení na přípravky na ochranu rostlin).

3. Stručná informace k poskytování informace o aplikaci přípravků pro včelaře

Ing. Krejčík – Odbor lesů MZe uvedl jak by měly vypadat postupy při zasílání informací o aplikaci přípravků na OR pro včelaře. Podle § 51 rostlinolékařského zákona včelaři nahlásí umístění včelstev OÚ, nikoliv zemědělcům. Důvodem je nebezpečí zcizování včelstev. Podle plemenářského zákona včelaři zveřejní svoji e-mailovou adresu, případně tel. na mobil pro hlášení o aplikaci od zemědělců. Pokud nebudou uvedené adresy k dispozici, nemohou být včelaři informováni a bude neplnění uvedené povinnosti předmětem kontroly.

Doc. Ing. Jan Kazda, CSc. ve svém velice kladně hodnoceném vystoupení k problematice návštěvnosti včel na řepce a aplikaci přípravků uvedl, že v ČR je v současné době cca

60 000 včelařů vlastnících cca 650 000 včelstev, což řadí v zavčelení ČR na přední místo v EU. Kladná je skutečnost, že na rozdíl jiných států u nás převládají malochovatelé (průměr cca 11 včelstev na 1 včelaře). Počet dále narůstá a některé oblasti (J. Morava) jsou „převčelené“.

K včelaři uváděné škodlivosti nadměrného pěstování řepky z hlediska včel, je nutné uvést, že řepka není moc výnosově závislá na opylovačích (na rozdíl od slunečnice). Pěstují se žlutě kvetoucí řepky, ale začíná se i s pěstováním bíle kvetoucích řepek, na které v prvním roce včely moc nelétají (snížení návštěvnosti cca o 1/3). To se ale zpravidla mění v dalších letech jejich pěstování, často mají i žlutavé zabarvení. Dále uvedl srovnání mezi liniiovými a hybridními odrůdami. Důležitá je z hlediska návštěvy včelami nektarodárnost, zde také není velký rozdíl mezi odrůdami, spíše je pozorováno její silné snižování za sucha. Jak již uvel rozdíl v barvě jak to vidí včela není takový, aby to mělo vliv na opylení.

Významná je návštěvnost v jednotlivých týdnech kvetení. Největší návštěvnost je ve 2. a 3. týdnu kvetení, zatímco v 1., 4. a 5. Týdnu je návštěvnost malá. Lze tedy využít tohoto poznatku z hlediska aplikace POR, směřovat je do období malé návštěvnosti.

V dalším uvedl reakci včel na jednotlivé aplikované přípravky. Zde také uvedl, že z hlediska lákání včel, kde působí i rozpouštědla aj. látky obsažené v přípravcích, mohou být o to více nebezpečné plagiáty s často neznámou přítomností těchto látek. Všeobecně lze říci, že po poklesu % přítomnosti pod 10, se stává porost řepky atraktivním. Byla zjištěna repelence přípravku Nurelle D a dále nezvýšení toxicity kombinací insekticid a fungicid pro včely. Repelence vůní by měla být u charakteristiky jednotlivých POR.

U slunečnice je jiný problém, z navštívených opylovačů připadalo 97% na čmeláky, ale pokud je přisunuto dostatek včelstev, může podíl včel dosáhnout až 71%. Některé hybridy slunečnice (PIONIR) zvyšují návštěvnost porostu včelami i čmeláky. Z insekticidů vyplynulo, že přípravek PRIMOR je sice pro včely atraktivnější, ale přesto je bezpečnější proti ostatním. V současné době začíná konkrétní sledování letu (směr, intenzita aj.) pomocí čipů.

Rezidua:

Pyl – je významnou bílkovinnou složkou stravy včel (cca 30 kg/rok na 1 úl), je zásobou na období, kdy je nedostatek potravy. Rezidua jsou měřena v úrovni 2 – 4 tisíce mg/na kg. Je to srovnatelné (dr. Titěra) jako když k vagonu materiálu přidáme 1 tabletku aspirinu.

Med – nejvíc vzorků obsahovalo thiacloprid 95% vzorků), ale limit 0,2 mg/kg nebyl nikdy překročen.

Ing. Krejčík – evidence včelstev je od r. 2015, MZe ji ale vede již cca 6 let.

- Záměr nového způsobu hlášení aplikace vzešel od včelařů.
- Otravy – hledá se optimální termín k odběru vzorků
- Oznamování aplikace, počítá se s elektronickou formou
- K 1.9. hlásí včelaři umístění včelstev - § 51 odst. 5 včetně kontaktních údajů
- 25.4. bude pracovní porada zemědělců a včelařů, včelaři nemusí zveřejňovat umístění včelstev, ale uvádí své kontakty.
- V ČR cca 670 000 včelstev
- Pozor teplota kdy včely létají (od 12° C (čmeláci od 8° C).
- Na 1 včelstvo potřeba 30 – 40 kg pylu a 40 – 50 kg medu, k pití 100 lt vody
- Problematické jsou varoáza a někdy v kombinaci s viry a léčení.
- Je třeba věnovat pozornost i v rámci NAP

Ing. A. Blažková za ÚKZÚZ sdělila k problematice oznamovací povinnosti dle novelizovaného znění § 51 odst. 2 písm. a) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony (dále jen „zákon o RLP“), následující:

3.1. Pro včelaře byla zrušena oznamovací povinnost hlásit na obecní úřady do konce února údaje k umístění trvalých a přechodných stanovišť včelstev.

3.2. Obecním úřadům byla zrušena povinnost poskytovat tyto údaje profesionálním uživatelům přípravků a přijímat od nich oznámení o plánované aplikaci přípravků nebezpečných a zvláště nebezpečných pro včely.

3.3. Na základě nového znění ustanovení § 51 odst. 2 písm. a) zákona o RLP došlo pro profesionální uživatele ke změně z hlediska způsobu získávání informací o umístění stanovišť včelstev. Nově mají profesionální uživatelé přípravků (žadatelé a nežadatelé o dotace) povinnost zjistit si informace k umístění stanovišť včelstev v dosahu 5 km od hranice pozemku, na němž má být provedena aplikace přípravků nebezpečných nebo zvláště nebezpečných pro včely, a to prostřednictvím veřejné evidence, která je zpřístupněna v informačního systému LPIS na Portálu farmáře, který je napojen na ústřední evidenci stanovišť včelstev dle plemenářského zákona a oznámit aplikaci přípravku minimálně 48 hodin předem dotčených chovatelům včel.

Na základě údajů, které jsou následně z ústřední evidence vedené Českomoravským svazem chovatelů, a.s. v Hradištku, zobrazovány v LPIS pro účely zjišťování kontaktů na chovatele včel, nejsou u všech chovatelů včel uváděny všechny údaje dle přílohy č. 15 vyhlášky č. 136/2004 Sb. U některých chovatelů včel je uvedeno jak číslo na mobil, pevnou linku, tak emailová adresa, u dalších je uvedeno pouze číslo na mobilní telefon nebo pevnou linku a jsou i případy, kdy není uveden žádný kontakt, pouze adresa bydliště. Ze strany profesionálních uživatelů je nutné, aby s ohledem na dodržení minimální lhůty 48 hod před provedením aplikace odeslali včelařům, kteří mají v ústřední evidenci stanovišť včelstev podle plemenářského zákona uvedenu pouze adresu, oznámení poštou s dostatečným předstihem, což může být zkomplikováno situací, kdy se vzhledem ke změně povětrnostní situace plánovaná aplikace přípravku v den uvedený v oznámení odloží na jiný termín. Pak by byl profesionální uživatel nucen poslat oznámení znovu.

Pokud nebudou u všech chovatelů k dispozici e-mailové adresy popř. kontakty na mobil, bude obtížné naplnit cíl oznamovací povinnosti pro přípravky nebezpečné a zvláště nebezpečné pro včely.

3.4. Dle platných právních předpisů je v současné době možné vymáhat po profesionálních uživatelích plnění oznamovací povinnosti pro přípravky označené jako nebezpečné nebo zvláště nebezpečné pro včely.

3.5. Pokud profesionální uživatel rozešle chovatelům včel oznámení, kde oznamuje aplikaci pro celou sezonu, v rozsahu měsíců namísto uvedení konkrétního data, nebo aplikaci na všech jím užívaných půdních blocích místo konkrétních půdních bloků, na nichž má k aplikaci skutečně dojít a když neuvede konkrétní přípravky pro konkrétní zamýšlenou aplikaci, fakticky znemožní dotčeným chovatelům včel v dané lokalitě včas relevantně reagovat na zamýšlenou aplikaci přípravků.

S ohledem na naplnění smyslu a cíle předmětné oznamovací povinnosti vůči chovatelům včel je nutno, aby profesionální uživatelé přípravků (tj. ti, kteří budou přípravky na pozemek přímo aplikovat), v oznámení uváděli následující údaje:

- 1. obchodní název přípravku nebezpečného nebo zvláště nebezpečného pro včely** podle údajů na etiketě, popř. směsi přípravku nebezpečného nebo zvláště nebezpečného pro včely s jiným přípravkem, pomocným prostředkem nebo hnojivem,
- 2. identifikaci pozemku**, kde bude provedena aplikace přípravků uvedených výše (např. údaje z LPIS - katastrální území, č. čtverce, č. dílu půdního bloku),
- 3. datum aplikace a**
- 4. kdo oznámení posílá** – identifikace profesionálního uživatele – název subjektu, adresa, kontakt (telefon popř. e-mail).

Každý případ oznámení bude ÚKZÚZ posuzovat individuálně s ohledem na jeho okolnosti a s ohledem na to, co bylo možno po profesionálním uživateli spravedlivě požadovat.

3.6. Pro aplikaci POR nebezpečných nebo zvláště nebezpečných pro včely je nicméně vždy **důležité vyhodnotit, zda se jedná o porost navštěvovaný včelami** a podle toho dodržet další příslušná opatření k ochraně včel dle § 3, § 4 popř. § 5, § 5a vyhlášky č. 327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin, ve znění účinném od 26. 12. 2017.

3.7. S ohledem na současný stav a problémy, které se vyskytly při realizaci oznamovací povinnosti dle § 51 odst. 2 písm. a) zákona o RLP, by bylo vhodné navrhnout úpravu příslušného ustanovení zákona popř. dalších souvisejících předpisů (po dohodě obou stran – profesionálních uživatelů a včelařů). Jelikož se připravuje další novela rostlinolékařského zákona v souvislosti s účinností Nařízení EU o úředních kontrolách a Nařízení o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, je k této úpravě vhodná příležitost.

4. Informace o poradenství, včetně zpětné vazby z jednání 11. 4. v Brně.

Z časových důvodů byl přesunut bod č. 4 a je tedy uveden na 3 pořadí. **Mgr. Sadílková** informovala členy KPS o poradenském systému.

Pilíře koncepce poradenského systému pro roky 2011 – 25 :

- Konzultační poradenství
- Individuální poradenství
- Odborné poradenství

V oblasti rostlinolékařství je nyní 13 akreditovaných poradců (počet se snižuje) pro zemědělství a 1 pro lesnictví. Bohužel tito poradci pracují v současné době bez cílené finanční podpory.

Prof. Kocourek uvedl, že chybí zpětná vazba, je velký rozpor mezi teorií a praxí. Naplňování činnosti je částečné a dá se říci, že nedostatečné. Současně seznámil přítomné s výtahem „Tiskové zprávy“ - garance ČSZV z jednání k poradenství u kulatého stolu v Brně. (BUDE TISKOVÁ ZPRÁVA PŘÍLOHOU ZÁPISU ?).

Při vlastním jednání byla účast kompetentních zástupců téměř všech plodinových svazů, chyběli kompetentní zástupci ASZ, zemědělského svazu a AK. **Prof. Kocourek** konstatoval, že je zájem jak ze strany Výzkumných ústavů a Vysokých škol, je třeba řešit i finanční podporu aj. Odborníci bohužel nepůsobí systematicky, ale nárazově, tak jak jsou k dispozici prostředky. Bohužel u akreditovaných poradců chybí zázemí a tak jejich činnost není vidět. Uvedl také, že je třeba vedle jmenovaných plodinových svazů zajistit podporu od ASZ, Zem. svazu a AK. Na jednání se přihlásil i zástupce Zemědělských podnikatelů s tím, že by se programu poradenství chtěli také zúčastnit. **Docent J. Kazda** uvedl, že splnění požadavků na akreditované poradce je náročné na znalosti i finančně (za zkoušky 10000,- Kč), ale není domyšleno jejich zakotvení v systému.

Ing. V. Řehák uvedl, že je třeba vedle poradenských center řešit roli individuálních poradců, pokud nebudou zaměstnanci poradenských center (výzk. ústavy, vysoké školy). Vedle poradenství by měli i působit na úseku dodržování použití přípravků v souladu s předpisy.

Ing. F. Kůst – Odbor rostl. komodit podporuje poradenství i pomocí RL portálu ze strany ÚKZÚZ formou informací k jednotlivým plodinám. Je pravdou, že nedostatek terénních pracovníků u některých speciálních plodin bude třeba řešit přes Výzkumné ústavy a Vysoké školy. **Mgr. Sadílková** doplnila, že akreditovaní poradci garantují vysokou kvalitu poskytovaných služeb. **Doc. Kazda** doplnil, že je třeba finanční podpora zejména do oblastí, které nejsou řešeny výzkumnou činností.

5. Různé: Z časových důvodů byl bod různě vypuštěn.

Další jednání NAP- podskupina voda je plánováno na 31. 7. 2018 na MZe dopoledne.

Zapsal: Ing. Vladimír Kupec.

Přílohy: dosud nedodány, budou rozeslány dodatečně.